

Brüssel, 20. märts 2023
(OR. en)

7604/23

COMPET 241
IND 127
MI 216
BETREG 2
DIGIT 44
ECOFIN 265
EDUC 100
ENER 139
ENV 272
POLCOM 50
RECH 100

SAATEMÄRKUSED

Saatja: Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor

Kättesaamise
kuupäev: 17. märts 2023

Saaja: Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär

Komisjoni dok nr: COM(2023) 168 final

Teema: KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 168 final.

Lisatud: COM(2023) 168 final

Brüssel, 16.3.2023
COM(2023) 168 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega

ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega

Euroopa ettevõtted viivad meie ühiskonda edasi, luues töökohti, innovatsiooni ja jõukust. Ilma **konkurentsivõime ja tootlikkuse**ta ei ole ettevõtete õitseng võimalik; seetõttu on need olnud ELi poliitikas juba aastakümneid kesksel kohal.

Hiljutiste järjestikuste kriiside puhul on EL kasutanud kiiresti ühist koordineeritud reageerimist, mis on näidanud, et üheskoos oleme tugevamad kui kõik liikmesriigid eraldi kokku. Koroonaviiruse pandeemia põhjustatud häired tarneahelates ja energiahindade peadpööritav tõus pärast seda, kui Venemaa asus kasutama gaasitarneid relvana, on pannud Euroopa mudeli proovile. Need probleemid on sundinud meid kohandama muidu häid tulemusi näidanud majandus- ja tööstuspoliitikat, et jätkuvalt tagada meie kodanikele ja ettevõtjatele jõukus ja stabiilsus ning olla rahvusvahelisel areenil oluline osaleja. Ent kriisiohjest ei sünni tugevat ja tulevikukindlat majandust, mis tagaks meie jõukuse ja üleilmse mõjujõu. Majanduslikku tootlikkust ei saa rajada üksnes reageerivatele meetmetele.

Nüüd on aeg keskenduda ELi pikemaajalisele konkurentsivõimele üha keerulisemas geopoliitilises olukorras. On **aeg heita pilk 2030. aasta järgsesse aega**, sest just selleks aastaks on seatud suurem osa ELi poliitilistest eesmärkidest.

Käesoleva teatise eesmärk on anda sisendeid juhtide aruteludeks Euroopa majanduse pikaajalise konkurentsivõime ja tootlikkuse üle. Euroopa ettevõtetel tuleb tulevikuks investeerimisotsuste tegemisel silmas pidada ebakindlust, tarnepiiranguid ja seda, et konkurents ei pruugi olla alati aus.

EL saab toetuda oma tugevustele ega pea piirduma majanduskasvu- ja innovatsiooni alal üksnes mahajäämuse korvamise või sabas sörkimisega. **Tulevikku suunatud, täpselt määratletud ja kooskõlastatud ELi raamistikuga edendatakse jõudsalt arenevaid ettevõtteid, kes suudavad maailmaturul konkureerida, pakkuda atraktiivseid töökohti ja luua üleilmseid standardeid.** Selleks et suunata ELi majandus 2030. aasta järgsel ajal kestliku majanduskasvu teele, peavad EL ja selle liikmesriigid tegema aktiivselt tööd selleks, et tagada käesolevas teatises kirjeldatud struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed. Nüüd tuleb tegutseda uutmoodi, sest käes on ELi pikaajalise konkurentsivõime jaoks otsustav aeg.

I. ELi praegune konkurentsivõime

Euroopa Liidul on palju, mille üle uhkust tunda. EL on üks kolmest maailma peamisest majanduspiirkonnast, kusjuures tema kauba- ja teenustevahetus ülejäänud maailmaga moodustab maailma kaubandusest 16,2 %, ¹ mida on rohkem kui EL 27 osa maailma SKPst (ligi 15 %) ². Lähemalt vaadates selgub siiski, et alates 1990. aastate keskpaigast on **keskmise tootlikkuse kasv olnud ELis aeglasem kui teistes tähtsamates majandusriikides**, mille tõttu on tootlikkuslõhe järjest suurenenud. Lisasurvet avaldavad demograafilised muutused. Analüüsid näitavad ka, et EL ei ole mõnes valdkonnaüleses tehnoloogias jõudnud sama kaugele kui osa muust maailmast, vaid on kõigis kolmes mõõtnes – innovatsioonis,

¹ Oma arvutused maailmapanga andmete alusel maailma arengunäitajate kohta (<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>).

² Kaubanduse peadirektoraadi statistiline juhend – august 2022 ([europa.eu](https://ec.europa.eu/economy_finance)).

tootmises ja kasutuselevõtus³ – maha jäänud ja võimalused, mis peituvad tulevast majanduskasvu võimaldavas uusimas tehnoloogilises arengus, on käest libisemas.

Kaksiküleminek, mille pidepunktid leiab Euroopa rohelisest kokkuleppest⁴ ja digikümnest⁵, **hoogustab majanduskasvu ja ELi majanduse moderniseerimist**, avades uusi äri võimalusi ja aidates saada üleilmsetel turgudel konkurentsieelist. Ajavahemikul 1990–2021 kasvas ELi majandus üle 61 % ja heitkogused vähenesid 28 %, millest saab järeldada, et majanduskasv on CO₂ heitest selgelt lahutatud. Suuresti digitaliseeritud tööstus suudab toota arukamalt, tõhusamalt, ohutumalt ja puhtamalt. Andmepõhisesse innovatsiooni ja andmeanalüüsi juba investeerivate ettevõtete tootlikkus kasvab ligikaudu 5–10 % kiiremini kui neil, kes sellesse ei investeri⁶.

Pandeemiajärgse taastumise soodustamiseks on komisjon loonud **investeeringute ja reformide** toetamise teekaardi. Kaksiküleminekuks aitavad taaste- ja vastupidavusrahastu kõrval kaasa veel paljud ELi programmid, näiteks on 35 % kõigi ELi programmide kogukuludest ette nähtud kliimaeesmärkide saavutamiseks. Komisjon andis hiljutises **rohelise kokkuleppe tööstuskavas**⁷ ülevaate sellest, kuidas nullnetosektor saab jääda keskpikas perspektiivis konkurentsivõimeliseks, ning rõhutas, et ettevõtete jõudsaks arenguks on vaja kiiremaid ja lihtsamaid menetlusi. Taastuenergia kasutuselevõtu, kriitilise tähtsusega toorainete ja nullnetotehnoloogiaga tootmise jaoks on töötatud välja halduslik lihtsustamine ja ühtlustatud loamenetlused ning uuritakse, kas edaspidi tasub neid laiemalt rakendada. Seda on tehtud sihipäraselt, tegemata järeleandmisi kõrgetes kestlikkusstandardites.

II. Konkurentsivõime suurendamine 2030. aastale järgneval ajal

Jõukuse allikana jätkusuutlikul konkurentsivõimel, majanduslikul julgeolekul, kaubandusel, avatud strateegilisel autonoomial ja ausal konkurentsil põhineva Euroopa kaasava majanduskasvu mudeli suhtes valitseb praegu laialdane konsensus.

Jätkusuutlik konkurentsivõime toetub tootlikkuse kasvule, keskkonnakestlikkusele, makromajanduslikule stabiilsusele ja õiglusele. Majanduslik julgeolek on ELi majanduse suutlikkus vastu pidada šokkidele ja kaitsta oma huve tänu vastupidavatele ja mitmekesistele tarneahelatele ning hästi toimivatele ettevõtetele. Kuna EL taotleb avatud strateegilist autonoomiat, kohustub ta järgima avatud kaubanduse põhimõtet, kuid panustama samal ajal kestlikuma ja õiglasema maailma kujundamisse ning arendama vastupidavuse suurendamiseks oma suutlikkust ning seisma vastu survestamismeetmetele ja ebaausatele tavadele.

Euroopa Liidu ajaloost on üht-teist õppida. Ulatuslikud ühenduse tasandi programmid ja reformid, millel on selge konkurentsivõime mõõde, nagu *ühine kaubanduspoliitika* 1950ndatel aastatel ja *ühtse turu programm* 1980ndatel, suurendasid majandustegevust ja

³ Täpsemalt – järgmise tasandi automatiseerimine, ühenduvuse tulevik, hajustaristu, järgmise põlvkonna andmetööstus, rakenduslik tehisintellekt, programmeerimise tulevik, usalduse arhitektuur, biorevolutsioon. EL on esirinnas järgmise põlvkonna materjalide tootmisel ja kasutuselevõtmisel ning puhta tehnoloogia valdkonnas. McKinsey [securing-europes-competitiveness-addressing-its-technology-gap-september-2022.pdf](https://www.mckinsey.com/sectors/economy/securing-europes-competitiveness-addressing-its-technology-gap-september-2022.pdf) ([mckinsey.com](https://www.mckinsey.com)).

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ COM(2021) 118 final.

⁶ OECD (2015). Data-driven innovation: big data for growth and well-being (Andmepõhine innovatsioon: suurandmed majanduskasvuks ja heaoluks), OECD Publishing, Pariis.

⁷ COM(2023) 62 final.

tootlikkust. **Tugevamad ühised ELi tasandi meetmed võivad taas anda hoogu jõukusele ja tootlikkusele.**

Inimesi ja ettevõtjaid meelitab ELi just Euroopa õiguste ja väärtuste süsteem, mis põhineb Euroopa tugeval sotsiaalsel mudelil, milles on kedagi kõrvale jätmata ühendatud **võrdsed võimalused kõigile** ja turumajandus. EL on enamike sotsiaalse kaasatuse mõõtmete⁸ arvestuses esirinnas, mida toetab Euroopa sotsiaalõiguste samm. Tugevad institutsioonid, stabiilne makromajanduslik raamistik, sealhulgas hästi toimiv tööturg, võla jätkusuutlikkuse püsimine ja stabiilsetele hindadele suunatud poliitika on jätkuvalt ELi konkurentsivõime edutegurid. Õigusriik tagab põhiõigused ning toetab stabiilset, prognoositavat ja investeerimissõbralikku ettevõtluskeskkonda, kus on tagatud õigus õiguskaitsele. Samamoodi on ELi rikkus näiteks kvaliteetne taristu ja inimkapital ehk hästi haritud ja koolitatud töötajad.

Komisjon jätkab **Euroopa poolaasta** raames analüüside tegemist ja riigipõhiste soovitude esitamist, et kõrvaldada liikmesriikide kestliku ja kaasava majanduskasvu peamised kitsaskohad, ning tagada tagades hoogne reformitempo, mis võimaldab luua **õiged tingimused konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamiseks**, sealhulgas eelarvepoliitika ja makromajandusliku stabiilsuse seisukohast.

Euroopa konkurentsivõimelise tuleviku edendamiseks teeb komisjon ettepaneku töötada üheksa üksteist tugevdava teguriga. Nende üheksa teguri kõrval töötab komisjon paralleelselt aktiivselt selle nimel, et luua **majanduskasvu soodustav õigusraamistik**.

⁸ Sissetulekute ebavõrdsus on Gini indeksi järgi 30, aga USAs on see 41 ja Hiinas 39,7. Üldise sissetulekute ebavõrdsuse suundumuses on näha selle pidevat vähenemist ([Sotsiaalnäitajate tulemustabel – Euroopa sotsiaalõiguste samm](#) – Eurostat ([europa.eu](#))).

1. Toimiv ühtne turg

Ühtsel turul tegutseb 23 miljonit ettevõtet, kus töötab kokku peaaegu 128 miljonit inimest ja mille toel kasvab ELi SKP struktuurselt ligikaudu 9 %⁹. Ettevõtetele avaneb juurdepääs rohkem kui 440 miljoni inimesega kliendibaasile, mis annab võimaluse piiriüleseks kasvuks ja mastaabisäästuks.

Teatistes „30 aastat ühtset turgu“¹⁰ vaadeldakse selle saavutusi ja potentsiaali ning nimetatakse valdkonnad, kus on võimalik tõkete kõrvaldamiseks ja ühtse turu süvendamiseks rohkem ära teha.

Vaieldamatult on ühtne turg nüüd ja tulevikus ELi konkurentsivõime keskmes. Ühtse turuga saavad aluslepingu neli põhivabadust reaalse väljundi.

Jätakuvalt on prioriteet võrdsed tingimused ühtsel turul ja kogu maailmas. Ettevõtete jaoks on ühtne turg peamine majanduskasvu, tootlikkuse ja konkurentsivõime mootor. Tarbijate jaoks kogu maailmas annab see tagatise, et liidus ostetud tooted on ohutud ja kvaliteetsed ning toodetud rangeid töö- ja keskkonnakaitsestandardide järgides. Nagu on märgitud teatistes „30 aastat ühtset turgu“, on ELi õiguse nõuetekohane ja õigeaegne ülevõtmine äärmiselt oluline, et tagada ühtse turu õigusaktide soovitud mõju saavutamine.

Meie jõupingutuste keskmesse peab jääma **tugev konkurentsipoliitika**. See avab tee innovatsioonile ja ELi tarbijate jaoks hindade alandamisele¹¹. Komisjon vaatab kõikide õigusaktide lõikes praegu läbi rohkem kui 20 konkurentsieeskirjade ja suuniste komplekti, võttes arvesse viimastel aastatel toimunud olulisi muutusi, eelkõige digitaliseerimist ning kaupade ja teenuste pakumise uusi viise, ning kajastades kaubandussuhete üha tihedamat seotust ja üleilmastumist. Samuti on ta kasutusele võtnud uued töövahendid, millega võidelda uute konkurentsiohtude vastu. Digiturgude määrusega tagatakse, et suured platvormiettevõtted ei moonuta ausat konkurentsi. Välisriigi subsidiumide määrusega kaitstakse välisriigi subsidiumide põhjustatud turumoonutuste kõrvaldamisega kõigi ühtsel turul tegutsevate ettevõtjate võrdseid tingimusi. Samal ajal kasutab komisjon jätkuvalt igati kõiki kaubanduse kaitsemeetmeid ja reeglitel põhinevat rahvusvahelist kaubandust kaitseks ebaausate kaubandustavade, näiteks dumpingu ja moonutavate subsidiumide eest.

Ühtse turu edasiseks integreerimiseks, nagu on kirjeldatud teatistes „30 aastat ühtset turgu“, on vaja kõrvaldada tõkkeid ja keskenduda teatavatele sektoritele. Näiteks teeb komisjon tööd ühekordsuse põhimõtte edasiseks rakendamiseks, sealhulgas **ühtsete kontaktpunktide** kaudu, sellistes valdkondades nagu maksustamine, toll ja nõutav aruandlus¹². Tulevikku vaadates on teenuste ühtse turu tugevdamisel ja väljakujundamisel palju arenguruumi.

⁹ [Õiguslikud takistused liikmesriikides ühtse turu eeskirjade rakendamisel](#), majandus-, teadus- ja elukvaliteedi poliitika osakond, sisepoliitika peadirektoraat, Euroopa Parlament, november 2020.

¹⁰ Teatis: „30 aastat ühtset turgu“ (COM(2023) 162 final).

¹¹ COM(2021) 713 final.

¹² Sellised algatused nagu e-kaubanduse käibemaksu ühe akna süsteem, mida kohaldatakse alates 2021. aasta juulist; ettepanek luua Euroopa ühtne juurdepääsupunkt, et parandada üldsuse juurdepääsu üksuste finants- ja

Edasine **ühtse turu laiendamine ja süvendamine on kulutõhusaim ELi tootlikkuse tagamise meede**. Nii kaupade kui ka teenustega kauplemisel on integratsiooni tase viimase 30 aasta jooksul kahekordistunud, kuid teenuste valdkonnas, mille arvel on ligikaudu 70 % ELi SKPst, on integratsiooni tase tunduvalt madalam kui kaupade puhul.

Põhiline tulemusnäitaja, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
1	Integratsioon ühtsel turul (kaubandus suhtena SKPse)	Ühtse turu tulemustabel	↑	Kaubad 23,5 % (2021) Teenused 6,75 % (2021)
2	Nõuetele vastavuse puudujääk	Ühtse turu tulemustabel	0,5 %	1,3 % (2021)

2. Juurdepääs erakapitalile ja -investeeringutele

Erainvesteeringud moodustavad ELis koguinvesteeringutest üle 85 %¹³. Rohe- ja digipöörde kiirendamiseks, vastupidavuse suurendamiseks ja liidu konkurentsivõime tugevdamiseks vajalikud investeeringud peavad tulema peamiselt erasektorist. ELi kapitaliturgude praegune suurus ja sügavus ei ole ELi tulevase majanduskasvu toetamiseks piisav. ELi aktsiaturu kapitalisatsioon ei pooltki nii suur kui Ameerika Ühendriikide oma (protsendina SKPst) ning on väiksem ka Jaapani, Hiina ja Ühendkuningriigi omast. Ometi säästavad eurooplased palju rohkem kui ameeriklased.

ELi riskikapitalisektor on 20 korda väiksem kui Ameerika Ühendriikides¹⁴ ja enamik riskikapitaliinvesteeringuid on koondunud vähestesse ELi liikmesriikidesse.

Konkurentsivõimelise majanduse jaoks on vaja tõhusat juurdepääsu rahastamisele. Kuigi avaliku sektori toetusel on investeeringute kaasamisel ülioluline roll, on vajaduste ulatuse tõttu tingimata vaja ka märkimisväärset erasektori poolset rahastamist. Juurdepääs rahastamisele on ELis viimastel aastatel küll tunduvalt paranenud, kuid riskikapitali (eelkõige kasvavate ja laienevate ettevõtete jaoks) on endiselt vähe.

Erainvesteeringute kaasamiseks, rahastamisallikate mitmekesistamiseks ja kapitali tõhusaks paigutamiseks kogu ELis on hädasti vaja **süvendada kapitaliturgude liitus**. Kapitaliturgude ja nende piiriülese integratsiooni suurendamine annab ettevõtetele Euroopas tegevuse alustamisel ja laiendamisel juurdepääsu erinevatele rahastamis- ja investeerimisvõimalustele. Lisaks peab EL saama piiriüleste investeeringute lihtsustamiseks võitu killustatusest. Selleks on vaja maksejõuetusõiguse täiendavat ühtlustamist, lihtsamat juurdepääsu kapitaliturgudele, eelkõige väiksemate ettevõtete jaoks, jaeinvestorite sügavamalt kaasamist kapitaliturgudele, usaldusväärset turutaristut, lihtsat juurdepääsu finantsteabele ja integreeritumat järelevalvet.

kestlikkusteabele (läbirääkimisel) (COM(2021) 723 final), või ELi ühtse digivärava kaudu juurdepääsetav andmete ühekordse küsimise tehniline süsteem (OOTS).

¹³ Valitsemissektori investeeringud protsendina kogu kapitali kogumahutusest põhivarasse. SKP ja kulutused – investeeringud sektorite kaupa – OECD andmed.

¹⁴ Hinnatuna voogude põhjal (2021; allikas: ELi kohta InvestEurope; USA kohta National Venture Capital Association (NVCA)).

Komisjon on nüüd ja edaspidi valmis Euroopa Parlamenti ja nõukogu täielikult toetama, et ettepanekud kiirelt vastu võetaks ja ambitsioonitaset tõstetaks. Kõik kapitaliturgude liidu tegevuskava ettepanekud tuleks vastu võtta enne komisjoni praeguse ametiaja lõppu. Nüüd on aeg tegutseda.

ELi majanduse konkurentsivõime jaoks on ülioluline kujundada välja ka pangandusliit. Kuna 75 % ettevõtete laenudest annavad ELi pangad, on tugev pangandusliit finantsstabiilsuse jaoks keskse tähtsusega. Komisjon võtab eurorühma avalduse järel meetmeid pankade kriisijuhtimise ja hoiusekindlustuse raamistiku läbivaatamiseks¹⁵.

Kapitaliturgude liit ja pangandusliit ei jää valdkondliku poliitika raamidesse – need toetavad kogu Euroopa majanduse tervist.

ELi maksuraamistik on keskse tähtsusega ka majanduskasvu ja erainvesteeringute toetamisel, eelkõige piiriüleste investeeringute maksutõkete kõrvaldamise kaudu. Nagu teatatud, esitab komisjon ettepanekud kogu ELi hõlmava kinnipeetava maksu süsteemi ja Euroopa äriühingu tulumaksu uue raamistiku (BEFIT) kohta.

Finantsteenuste õigusraamistikku on pärast finantskriisi oluliselt muudetud, et tagada stabiilsus ja edendada kapitaliturge. Kuigi stabiilne raamistik soodustab ettevõtlussõbralikku keskkonda ja õiguskindlust turuosaliste jaoks, tuleks finantsteenuseid käsitlevate õigusaktidega haarata innovatsiooni ja tehniliste muutustega avanevatest võimalustest, piirates samas tekkivaid riske kooskõlas digirahanduse ja jaemaksete strateegiatega¹⁶.

EL on saavutanud **rahvusvahelise juhtpositsiooni kestliku rahanduse valdkonnas**. Komisjon teeb tööd kestlikkusaruandluse standardite üleilmseks lähendamiseks, eelkõige kestliku rahanduse rahvusvahelise platvormi kaudu. Komisjon püüab avalikustamiskohustuste rakendamist võimalikult palju ühtlustada, säilitades samal ajal ELi kõrgeid eesmärgid rohepöörde valdkonnas ja andes ettevõtjatele suuniseid¹⁷. Käib töö jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamise määrase rakendamise põhjalikuks hindamiseks.

Avaliku sektori stardikapitaliga saab erainvesteeringuid võimendada ja ligi tõmmata. Tänu ELi programmi „Euroopa horisont“ raames loodud Euroopa Innovatsiooninõukogule, mis hõlbustab juurdepääsu rahastamisele ja nõustamisteenustele, on praeguseks juurde tulnud rohkem kui 112 kentauri¹⁸ ja üle 12 ükssarviku. Programmi „InvestEU“ eesmärk on kaasata peamiselt erasektorist üle 372 miljardi euro, keskendudes prioriteetsetele valdkondadele, ning komisjon on teinud koostööd EIP ja teiste rakenduspartneritega, et töötada välja praegustele vajadustele vastav tootevalik, sealhulgas riskikapitali valdkonna sihtotstarbelised tooted varases kuni kasvuetapis ettevõtetele. Kuid sellest ei piisa tulevaste vajaduste rahuldamiseks. Seetõttu hindab komisjon, kuidas saaks programmi „InvestEU“ üldist rahastamist suurendada, eelkõige ajavahemikuks 2024–2027. Lisaks on tulevasel Euroopa suveräänsuse

¹⁵ [Eurorühma 16. juuni 2022. aasta avaldus pangandusliidu tuleviku kohta – Consilium \(europa.eu\)](#). [Eurorühma 16. juuni 2022. aasta avaldus pangandusliidu tuleviku kohta – Consilium \(europa.eu\)](#)

¹⁶ COM(2020) 591 final ja COM(2020) 592 final. Näiteks teeb komisjon ettepaneku võtta vastu tugiraamistik, mis käsitleb Euroopa Keskpanga võimalikku digitaalset euro emiteerimist.

¹⁷ Komisjon on juba andnud suuniseid avalikustamiskohustuste kohta, näiteks taksonoomia valdkonnas, ning annab enne 2023. aasta keskpaika edasisi suuniseid jätkusuutlikkust käsitleva teabe avalikustamise määrase kohta.

¹⁸ Kentaurideks või tulevasteks ükssarvikuteks nimetatakse idufirmasid, mille väärtus on üle 100 miljoni euro. Ükssarvikud on idufirmad, mille väärtus on üle 1 miljardi euro.

fondil oluline roll selles, et kaasata rohe- ja digipöörde jaoks kriitilise tähtsusega ja kujunemisjärgus tehnoloogiasse erainvesteeringuid.

Tugevad erainvesteeringud tõendavad usku Euroopa konkurentsivõimesse. Riskikapitali kaudu pakutakse ettevõtetele, eelkõige noortele uuenduslikele ettevõtetele, pankadepoolset rahastamist täiendades mitmekesisemaid rahastamismudeleid. EL peab suurendama jõupingutusi, et pakkuda samasuguseid võimalusi nagu teistes juhtivates majandusriikides.

Põhilised tulemusnäitajad, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
3 Erasektori netoinvesteeringute osakaal SKPs	Ühtse turu tulemustabel	↑	3,2 % (2021) 2,6 % (2020)
4 Riskikapitaliinvesteeringud	Ühtse turu tulemustabel	↑	0,48 % (2021) 0,03 % (2018)

3. Avaliku sektori investeeringud ja taristu

Avalik sektor on asendamatu konkurentsivõimet edendavate investeeringute tegemiseks sellistesse valdkondadesse nagu teadus- ja arendustegevus, haridus ja tervishoid, samuti selleks, et teha hästi ühendatud ja sujuva ühtse turu edendamiseks taristuinvesteeringuid ja kaasata erainvesteeringuid. 2022. aastal moodustasid avaliku sektori investeeringud ELis 3,2 % SKPst. 2021. aastal moodustasid avaliku sektori kulutused haridusele 4,8 % SKPst.

Üheskoos tagatakse ELi ja liikmesriikide eelarve kaudu kodanikele kõrgel tasemel avalikud teenused ja taristu. Meie majanduse vastupanuvõime jaoks on põhjaneva tähtsusega, et tervishoiusüsteemid oleksid kvaliteetsed ja ühiskond haritud ning valmis tulevikuprobleeme lahendama.

Ühtekuuluvuspoliitika aitab olulisel määral kaasa ELi tasandi avaliku sektori investeeringutele, et saavutada ühiselt kokku lepitud Euroopa prioriteedid, mis edendaksid majanduslikku lähenemist ja vastupanuvõimet. Ühtekuuluvusfondid on ka edaspidi liidu konkurentsivõime jaoks olulised ning nende kaudu kasutatakse ära kõigi piirkondade potentsiaali ja arvestatakse nende konkreetsete vajadustega.

Euroopa majanduse juhtimise raamistikku tuleb kiiresti reformida, et võtta ELi eelarveeeskirjades täielikult arvesse uut majanduslikku ja geopoliitilist reaalsust. Komisjoni reformisuuniste eesmärk on koondada iga liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustused ühisesse ELi raamistikku. Riigipõhised eelarvekavad ning prioriteetsed avaliku sektori investeeringud ja reformikohustused tagavad koos kestliku ja kaasava majanduskasvu ning viivad samal ajal võlakoormuse püsiva ja järkjärgulise vähendamiseni.

Edaspidi on keskse tähtsusega jätkuvad ja järjest suuremad avaliku sektori investeeringud suuremahulisse dekarboniseeritud taristusse. Kogu ELis on vaja suurendada **energia-, transpordi- ja ühenduvustaristu** suutlikkust ning moderniseerida neid taristuid, et toetada tööstuse kasvu ja saada täit kasu ühtse turu võimalustest.

Euroopa transporditaristu moderniseerimine võimaldab kodanikele ja ettevõtetele kliimamuutuste suhtes vastupanuvõimelisemaid, arukaid, ohutuid ja tõhusamaid liikuvus- ja logistikateenuseid. Ühenduvus on ühtekuuluvuse seisukohast ülioluline ja seda eriti ühtse

туру äärealadel olevate liikmesriikide jaoks. EL peaks jätkuvalt võtma lennundus- ja merendussektoris juhtiva rolli üleilmselt võrdsete tingimuste edendamisel.

Nende taristute ja ka energia puhul on **piiriüleste ja mitut riiki hõlmavate projektide** tähtsust raske ülehinnata. Nii EL kui ka liikmesriigid peavad taristuprojektide digitaliseerimist ja nende regulatiivset protsessi lihtsustama, kiirendama ja ühtlustama, sealhulgas eelkõige piiriüleste ühenduste ja kitsaskohtade puhul.

Kosmosevaldkond muutub meie majanduse hea toimimise ning **julgeoleku ja kaitse** tagamise seisukohast üha olulisemaks. Kosmose- ja kaitsesektorit ühendab mitu sünergia¹⁹. Nende kasutamine ja ELi kosmosevaldkonna juhtalgatuste (Galileo, Copernicus ja IRIS) edasine konsolideerimine võimaldab ELil saavutada oma geopoliitilised ja strateegilised eesmärgid (nt piirikaitse, julgeolek, hädaolukordade ohjamine, sõltuvuste vähendamine), edendada innovatsiooni ja hoogustada Euroopa majanduskasvu.

Riigihanked võivad nõudluse suurendamisega stimuleerida tarneahelaid. Kui neid kasutatakse strateegiliselt ega keskenduta ainult hinnale, võib see edendada varustuskindlust ja kestlikkust ning suurendada tööstusökosüsteemide vastupidavust. Nullnetotööstuse määrus²⁰ on samm selles suunas. Uuenduslikel ja kestlikel VKEdel või selliste VKEdega konsortsiumidel peaks olema lihtsam hangetes osaleda. Võimaluse korral tuleks hanked kavandada viisil, mis võimaldab VKEdel osaleda, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ alla kuuluvates projektides.

Kvaliteetsete avalike hüvede pakkumiseks ja erainvesteeringute stimuleerimiseks on vaja sobival tasemel avaliku sektori investeeringuid. Riigi rahanduse jätkusuutlikkuse ja majanduskasvuga saab tagada vajaliku eelarvepoliitilise manööverdamisruumi.

Põhiline tulemusnäitaja, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
5	Avaliku sektori investeeringute osakaal SKPs	AMECO andmebaas	↑	3,2 % (2022)

4. Teadusuuringud ja innovatsioon

Vähem kui 7 % maailma rahvastikust moodustava ELi arvel on umbes viiendik maailma enim tsiteeritud publikatsioonidest, patentidest ning teadusuuringutest ja innovatsioonist.

EL investeerib praegu teadusuuringutesse ja innovatsiooni ligikaudu 330 miljardit eurot aastas ehk 2,26 % oma SKPst.

2021. aastal tehti 73,6 % ettevõtete teadus- ja arendustegevuse investeeringutest ELis järgmisesse kolme olulisse sektorisse: autotööstus (31,3 %), IKT tootjad ja -teenused (22,6 %) ning tervishoiutööstus (19,9 %).²¹

2021. aastal oli ELis 69 ükssarvikut, kuid Hiinas 169 ja USAs 470²².

¹⁹ Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegia (JOIN(2023) 9).

²⁰ COM(2023) 161 final.

²¹ Andmed tööstuslikku teadus- ja arendustegevusse investeerimise tulemustabelist.

²² [Science, Research and Innovation Performance of the EU 2022 \(2022. aasta aruanne ELi tulemustest teaduse, teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas\)](#).

ELi teadus- ja arendustegevuse investeeringute intensiivsus suurenes aastate 2000–2020 jooksul 1,8 %-lt SKPst 2,3 %-le SKPst,²³ kuid see jäi 2021. aastal siiski alla USA (3,5 %), Jaapani (3,37 %) ja Lõuna-Korea (4,8 %) taset²⁴.

Euroopa on endiselt teadusjõud ning teadusuuringute koordineerimist ELi ühiste prioriteetide alusel on parandatud. Siiski investeerib Euroopa võrreldes konkurentidega teadusuuringutesse ja innovatsiooni liiga vähe. **Tänastest investeeringutest innovatsiooni saab alguse homme suurem konkurentsivõime.** Selleks et ELi tööstus jääks konkurentsivõimeliseks, peab ta kiirendama innovatsiooni tempot, eelkõige rohe- ja digipöörde valdkonnas ning tuleviku majandust ja ühiskonda kujundavates sektorites. ELi ja liikmesriikide eelarves on selleks märkimisväärsed vahendid. Erasektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on võrreldes ELi üleilmsete konkurentidega siiski suhteliselt väikesed. Suurenema peab ka erarahastamine. Lisaks rahastamise kiirendamisele peaksid uuenduslikel idufirmadel ja VKEdel olema sobivad ettevõtlustingimused, et nad saaksid laieneda ja ELi jääda. Euroopa Innovatsiooninõukogu ühendab toetused ja omakapitali just selleks, et luua idufirmadele õiged tingimused, mis võimaldaksid neil laieneda, ilma et nad peaksid rahastamise otsinguil mujale kolima.

Selleks et suurendada investeeringuid teadusuuringutesse ja innovatsiooni, julgustab komisjon liikmesriike pakkuma üldisi **maksupõhiseid teadus- ja innovatsioonitegevuse stiimuleid**. Innovatsiooniga seotud riske vähendavad **avaliku ja erasektori partnerlused ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetusmeetmed, sealhulgas üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide raames**.

Kuigi teadusuuringute, innovatsiooni ja aruka spetsialiseerumise toetamisel panustatakse ühtekuuluvuspoliitikaga vähem arenenud piirkondade eelisarendamisse, on vaja, et ELis võtaksid kõik piirkonnad innovatsioonist maksimumi. Uue Euroopa innovatsioonikava eesmärk on kiirendada ja tugevdada innovatsiooni kogu ELis. See on eriti oluline **puhta tehnoloogia, biotehnoloogia ja digiarengu** tulevikuvaldkondades, mida iseloomustab suurem tööviljakus kui traditsioonilistes sektorites²⁵. EL peab kasutama ära nende tehnoloogiate potentsiaali ja valmistama ette oma tööstust, et see oleks konkurentsivõimeline ka pärast 2030. aastat ja valmis asuma nendes suure kasvupotentsiaaliga valdkondades esirinda, mitte jääma teise ešelon.

Puhtad tehnoloogiad on praegu roheülemineku keskmes ja üks paljutõotavamaid valdkondi, kus EL saab ja peaks oma suhtelist eelist veelgi arendama. Puhaste ja arukate tootmistehnoloogiate vallas on EL jätkuvalt esirinnas ning peaks eelkõige ära kasutama oma juhtpositsiooni ringmajanduse ja väärtuslike keskkonnahoidlike patentide valdkonnas. Samuti võiks EL tugineda oma tugevale positsioonile kõrgtehnoloogiliste materjalide ja selliste tehnoloogiate vallas, millega edendatakse energiamahukates tööstusharudes kliimanetraalsust, ning asuda ümber kujundama ja arendama auto- ja transpordisektorit.

Puhaste tehnoloogiate kõrval võib **biotehnoloogia** pakkuda väärtuslikke bioressursipõhiseid lahendusi mitmesugustele kasutusvaldkondadele ja sektoritele, nagu tervishoid, ning asendada fossiilsed või kaevandatud ja imporditud materjalid taastuvate riigisestest

²³ ESTATi andmed.

²⁴ OECD andmed.

²⁵ Näiteks kasvab andmepõhisesse innovatsiooni ja andmeanalüüsi investeerivate ettevõtete tootlikkus ligikaudu 5–10 % kiiremini kui ettevõtetel, kes sellesse ei investeerinud (OECD: Data-driven innovation: big data for growth and well-being (Andmepõhine innovatsioon: suurandmed majanduskasvuks ja heaoluks), 2015)

materjalidega. Mis puudutab sinist biotehnoloogiat, siis ookeani ja sellega seotud inimtegevuse andmete kogumisel, töötlemisel ja kasutamisel on võimalik vallutada üleilmseid turge. Ringbiomajandusel on tohtu potentsiaal leida nappidele loodusvaradele vajaduse korral asendusvõimalusi.

EIP grupp kui ELi rahastamisharu suurendab avaliku sektori investeeringuid, et kooskõlas ELi prioriteetidega toetada uuenduslike projektide ja tehnoloogiatega seotud teadus- ja arendustegevust. See aitab erainvestoreid kaasata, sest uuenduslikele projektidele pakutakse riskifinantseerimist ning tehnilisi ja finantsalaseid eksperditeadmisi, sealhulgas programmi „InvestEU“ raames.

EL on teinud liiga vähe edusamme teadus- ja arendustegevusele tehtavate kulutuste eesmärgi saavutamisel (protsendina SKPst) ning praeguste suundumuste põhjal jäädakse 2030. aastaks seatud eesmärgist (3 %) tunduvalt maha. Selleks et püsida ka pärast 2030. aastat konkurentsivõimelisena, on vaja veelgi suuremaid jõupingutusi. Kuigi patentide suur hulk tõendab, et ELis ei ole loovusest ja innovatsioonist puudus, saab regulatiivsete katseplatvormide ja rahalise toetusega aidata rohkem kaasa turuletoomisele.

Põhilised tulemusnäitajad, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
6	Teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse % SKPst	Ühtse turu tulemustabel	> 3 % pärast 2030. aastat	2,26 % (2021)
7	Patenditaotluste arv	Eurostat	↑	67 713 (2021) 65 925 (2020)

5. Energeetika

Gaasihinna tõus jõudis haripunkti augustis ja sellest alates on hinnad langenud, olles nüüd ligikaudu 50 eurot/MWh, mis on võrreldav 2022. aasta jaanuaris enne sõda täheldatud hindadega. Samas on elektri hinnad ELis ettevõtjate ja tarbijate jaoks endiselt kõrgemad kui mujal maailmas ning on näiteks kaks korda kõrgemad kui USAs²⁶.

2021. aastal pärines 21,8 % ELi summaarsest energia lõpptarbimisest taastuvatest energiaallikatest. 2022. aastal suurenes ülesseatud võimsus (353 GW) 16 %, tänu millele hoiti aastas kokku ligikaudu 11 miljardi kuupmeetri gaasi.

Oma konkurentsivõime säilitamiseks vajab EL usaldusväärset ja kindlat taskukohase energiaga varustamist ning hästi integreeritud energiaturgu, mis suudab häiretega toime tulla. **Energiahinnad** on ELis juba varasemast ajast kõrgemad kui maailma teistes piirkondades ning see lõhe on Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja tõttu viimasel ajal suurenenud. Energiahinnad püsivad ELis veel mitu aastat kõrgemad kui nii mõnelgi üleilmsel konkurendil. Kava „REPowerEU“²⁷ eesmärk on suurendada ELi energiasõltumatust ja

²⁶ Energiahinnad, Rahvusvaheline Energiaagentuur (2022). 2022. aasta kolmandas kvartalis oli elektri hind tööstustarbijatele 192,59 USA dollarit MWh eest, kuid USAs oli see samal ajal 94,22 USA dollarit MWh eest.

²⁷ COM(2022) 230 final.

kiirendada Euroopa rohelises kokkuleppes dekarboniseerimiseks seatud eesmärkide saavutamist. Mitu sellist õigusakti on läbirääkimisetapis või hiljuti heaks kiidetud, millega seatakse taastuvate energiaallikate ja energiatõhususe valdkonnas kõrgemaid eesmärgi ning stabiliseeritakse turge ja kaitstakse tarbijaid kõrgete energiahindade eest.

Taastuvate energiaallikate kiirem kasutuselevõtt ja energiatõhusus on keskse tähtsusega, et parandada meie majanduse põhinäitajaid, alandades energiahindu ja samas tagades meie energiasõltumatuse. See nõuab nendes sektorites märkimisväärsed investeeringuid energiatootmisse, võrkudesse ja tööstusliku tootmise võimsusse. Elektrituru korralduse²⁸ läbivaatamisega suurendatakse stiimuleid erainvesteeringute tegemiseks taastuvenergiasse. Rohelise kokkuleppe tööstuskava kohaselt ja tingimusel, et EIP juhtorganid selle heaks kiidavad, on EIP väljendanud valmisolekut suurendada oma panust kavas „REPowerEU“ 30 miljardilt eurolt 45 miljardile eurole, mis võiks nullnetotööstuse võimsusesse ja selle kasutuselevõttu tuua kokku üle 150 miljardi euro investeeringuid.

Lisaks on majanduse elektrifitseerimiseks vaja võrku ajakohastada, et toetada taastuvate energiaallikate integreerimist ja **energiasüsteemi digitaliseerimist**. **Energia salvestamisel** on tulevikus oluline roll energiavarustuse paindlikkuse ja -kindluse tagamisel, hõlbustades toodetud taastuvenergia integreerimist, toetades elektrivõrku ja võimaldades tarnida energiat siis, kui nõudlus on suurim.

EL on seadnud taastuvenergia tootmises ambitsioonikad eesmärgid ning peab nüüd need saavutama, et suurendada energiasõltumatust ja vähendada järk-järgult kulude erinevust maailma teistest piirkondadest.

Põhilised tulemusnäitajad, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
8	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal	Eurostat	45 % 2030. aastal	21,77 % (2021)
9	Mitte-kodutarbijate elektri hinnad	Eurostat	↓ ja seejärel stabiilne	0,1604 eurot kWh kohta (2022. aasta 1. poolaasta)

6. Ringlus

Tehnoloogiarevolutsiooni võimaldatav ringmajandus on ülioluline, et lahutada ELi majanduskasv esmaste ressursside kasutamisest. Samuti võimaldaks see Euroopal suurendada loodusvarade tootlikkust kuni 3 % aastas. See tähendaks võrreldes senise olukorra jätkumisega SKP kasvu 7 %, millel oleks täiendav positiivne mõju tööhõivele ja keskkonnale²⁹.

²⁸ COM(2023) 148 final ja COM(2023) 147 final.

²⁹ Growth Within: A Circular Economy Vision For a Competitive Europe; McKinsey Centre for Business and Environment & Ellen MacArthur Foundation (juuni 2015).

2021. aastal oli materjalide ringkasutuse määr ELis 11,7 %³⁰. Eurostati hinnangul oli ringmajanduse sektorites 2021. aastal peaaegu 4,3 miljonit töökohta³¹ ja loodi ligikaudu 299 miljonit eurot lisandväärtust³².

Ringmajandus annab suure võimaluse vähendada ressursisõltuvust ja jäätmeid ning suurendada loodusvarade tootlikkust, tööhõivet ja majanduskasvu. Samuti võimaldab see luua uusi teenuseid, ringmajandusel põhinevaid ärimudeleid, millega pakutakse tooteid kui teenuseid, vastastikust jagamist, nõudluspõhist tootmist ja digilahendusi. ELi ringmajanduse poliitika toetab ELi eesmärki vähendada kaubandussõltuvust. Ringmajanduse jaoks on keskse tähtsusega tooted, mis on kavandatud parandamiseks, korduskasutamiseks ja ringlussevõtuks ning materjalist suurema väärtuse saamiseks. Teine kestliku tööstuskasvu valdkond on tööstussümbioos, kus ühe tööstusharu jäätmed ja kõrvalsaadused muutuvad teistele tooraineks.

Hästi toimiv teise materjali turg on nappide ressursside keskkonnas ülioluline. Sel eesmärgil stimuleerib kriitilise tähtsusega toorainete õigusakt³³ ringlussevõttu ja poliitikaeesmärk on katta 15 % ELi nõudlusest ringlussevõetud kriitilise tähtsusega toorainetest. See aitab tugevdada selliste materjalide jäätmete ja ringluse raamistikku ning edendada materjalitõhusat ringlussevõttu, et tagada tugev järelturg.

Kogu ELis kohaldatavad ühised eeskirjad teevad ettevõtjate jaoks probleemi lahendamise lihtsamaks. Kui **kestlike toodete ökodisaini eeskirjad** on vastu võetud, paraneb ressursi- ja energiatõhusus, sest suurendatakse toodetest pärit materjalide taaskasutamist ja ringlussevõttu nende olelusringi lõpus ning hoitakse ära ja minimeeritakse jäätmeteket. Tootega kaasas olev **digitaalne tootepass** võimaldab tarbijatel ja ettevõtjatel ELis kergesti tutvuda põhiteabega selle energiakasutuse, ringlussevõetud materjali vastupidavuse, parandatavuse ja ringlussevõetavuse kohta. Ringmajanduse tegevuskavas³⁴ kindlaks määratud materjale ja ressursimahukaid sektoreid käsitatakse tulevikukindla ökodisaini eeskirjade kehtestamisel prioriteedina ning peagi vastuvõetavate parandamisõigust edendavate eeskirjadega toetatakse konkurentsi parandussektoris.

Kuna ringlussevõetavate, parandatud ja korduskasutatavate toodete ja materjalide kogused suurenevad, parandab ringlus kestlikkust, hoogustab innovatsiooni, toetab töökohtade loomist, vähendab ELi tööstuse sisendikuluid ja sõltuvust toorainetest, sealhulgas kriitilise tähtsusega toorainetest.

Põhiline tulemusnäitaja, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
10 Ringlussevõetud	Eurostat	2030. aastaks	11,7 (2021)

³⁰ [Ringmajandus – materjalivood – Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Circular_economy_-_material_flows); https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Circular_economy_-_material_flows

³¹ Eurostati andmed.

³² Eurostati andmed.

³³ COM(2023)160.

³⁴ COM(2020) 98 final. Komisjon suhtleb sidusrühmadega, et määrata kindlaks prioriteetsed turgu kujundavad eeskirjad, mida hakatakse tehnoloogia arengu seisukohast korrapäraselt läbi vaatama. Avalik konsultatsioon „Kestlike toodete ökodisaini uued tooteprioriteedid“.

materjali kasutamise määr	võrreldes 2020. aastaga kahekordne (ringmajanduse tegevuskava)
------------------------------	--

7. Digipööre

IKT maailmaturg kui üks suurimaid tööstusharusid küündib 2023. aastal prognooside kohaselt 6 triljoni euron³⁵. ELi IKT-sektori kogulisandväärtus oli 2021. aastal üle 604 miljardi euro, mis moodustab 4,9 % ELi SKPst.

Sellest hoolimata, et IKT-tööstus on paljude sektorite konkurentsivõime jaoks väga oluline, on ELi turuosa üleilmsel IKT turul vähenenud 21,8 %-lt 2013. aastal 11,3 %-le 2022. aastal. 2022. aastal saavutas vaid 69 % VKEdest algtasemel digimahukuse ja tehisintellektitehnoloogiaid kasutas 8 % ettevõtjatest (2021)³⁶.

Digitehnoloogial on suur mõju ELi majanduse konkurentsivõimele tervikuna, et suurendada tõhusust ja innovatsiooni. Selle kasutuselevõtt ja integreerimine kogu majanduses on äärmiselt oluline üldise konkurentsivõime ja tootlikkuse jaoks. Samal ajal peab EL tööstuses juhtpositsiooni säilitamiseks saavutama juhtiva rolli keskse tähtsusega digitehnoloogia vertikaalsetes harudes alates tehisintellektist kuni kvantandmetöötluse, mikroelektroonika ja virtuaalreaalsuseni ning võtma kasutusele digitaristud alates küberturvalisusest ja 5Gst kuni pilvandmetöötluse ja andmeteni.

Piiriüleselt luuakse ohutuid, turvalisi ja kestlikke **digitaristuid** sellistes valdkondades nagu 5G-võrgud, satelliitühendus ja pilvandmetöötlus. Tulevases ühenduvusvõrgus on andmeedastus ja arvutiandmete salvestamine tänu merealustele kaablitele ja meie satelliitvõrkudele kogu planeedi ulatuses omavahel lõimitud. EL peab alustama tulevase ühenduvuse kavandamist ja arendamist.

Tehisintellekt pakub konkurentsivõime suurendamiseks palju uusi võimalusi. Selleks et jõutaks laborist turule, kaasrahastab komisjon koos liikmesriikidega katse- ja eksperimenteerimisrajatisi, kus ettevõtjad saavad katsetada oma uusimaid tehisintellektipõhiseid tehnoloogiaid tegelikes keskkondades. Komisjon edendab tehisintellekti rakenduste pakutavaid võimalusi ka haldusasutustes.

Tuginedes Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte³⁷ edule, kiirendab EL teadusuuringuid ja innovatsiooni **kvantandmetöötluse**, kvantkommunikatsiooni ja kvantaju valdkonnas, millel on oodatavasti otsustav mõju ja mis avab uusi väljavaateid eri rakendussektorites, sealhulgas rahanduses, logistikas ja elektroonilises sides, samuti riiklikus julgeolekus ja kaitses. **Pooljuhid** on juba praegu tööstuse vastupanuvõime jaoks kriitilise tähtsusega ja need muutuvad järjest vajalikumaks. Euroopa kiibimäärusega³⁸ toetatakse ELi

³⁵ [IKT üleilmne turuosa riikide kaupa – 2022 | Statista](#)

³⁶ Eurostati andmed.

³⁷ Tänu Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttele (EuroHPC) on ELis praegu kasutusel juba kaheksa superarvuti, millest kaks kuuluvad maailma kümne võimsaima superarvuti hulka.

³⁸ Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtte programmi „Euroopa horisont“ raames, seoses kiipide ühisettevõttega (COM(2022) 47 final).

pooljuhiökosüsteemi konkurentsivõimet, suurendades ELi tehnoloogilist suveräänsust ja tagades varustuskindluse.

Tulevikku vaadates võib öelda, et kõike sujuvalt ühendav **veeb 4.0** saab olema murranguline. Organisatsioonid ja ettevõtjad investeerivad juba **digiteisikutesse**, mis lasevad teha objekti täpseid digisimulatsioone. Need võimaldavad tõhusamalt planeerida ja prognoosida vajadusi ja seisakuid või ära hoida rikkeid. Komisjon töötab loodusnähtuste modelleerimiseks ja simuleerimiseks välja Maa digiteisiku („Destination Earth“), mis tehakse kättesaadavaks 2024. aasta keskpaigas. Ookeanide digiteisik on peaks valmima 2024. aasta lõpuks. Edaspidi tuleb digiteisikuid juurde, nagu linna digiteisikud või inimese virtuaalteisik kui murranguline abivahend meditsiiniuuringuteks (eeldatavasti kõige varem 2025. aastaks).

Üha enam ühendatud maailm tähendab ka uusi riske. **Küberturvalisus** on turvalisuse ja vastupidavuse seisukohast asendamatu. ELi küberturvalisuse õigusraamistikku tugevdatakse, sealhulgas kavandatava küberkerksuse määrusega, mille eesmärk on kaitsta ühendatud tooteid – sellega kehtestatakse kõrged ühised standardid, millest on Euroopa küberturvalisuse tööstusel kasu ka üleilmses plaanis. Samuti aitab komisjon VKEdel digitaalse innovatsiooni keskuste kaudu küberkerksust suurendada. Investeeringud küberturvalisuse tipp tehnoloogia teadus- ja arendustegevusse ning selle kasutuselevõttu kõigil majandustasanditel on Euroopa küberturvalisuse tööstuse jaoks mõõdapääsmatud, kuid samas avardavad väljavaateid.

Digitaliseerimine on tulevase konkurentsivõime alustala ning EL peab tegema jõupingutusi, et selles olulises sektoris teistele järele jõuda ja haarata maailmas juhtroll. Digikümneni poliitikaprogrammis on seatud eesmärgid, mis tuleb saavutada 2030. aastaks. Meie eesmärk on, et üle 90 % liidu VKEdest saavutaks vähemalt algtasemel digimahukuse ja vähemalt 75 % ettevõtetest võtaks kasutusele pilvandmetöötlusteenused, suurandmed või tehisintellektipõhise tehnoloogia³⁹.

Põhilised tulemusnäitajad, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
11	Liidu VKEde digimahukus	Eurostat	2030. aastaks 90 %	69 % (2022)
12	Digitehnoloogia kasutuselevõtt ettevõtetes	Eurostat	2030. aastaks 75 %	Pilvandmetöötlusteenused 41 % (2021) Suurandmed 14,2 % (2020) Tehisintellekt 7,9 % (2021)

8. Haridus ja oskused

Rohe- ja digipööre sunnib üha rohkem inimesi omandama uusi oskusi, et pidada sammu tehnoloogia arenguga oma tööpostil või asuda tööle muus sektoris. Seepärast on Euroopa sotsiaaldiguste samba tegevuskavas 2030. aastaks seatud peamine eesmärk, et vähemalt

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümneni poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4–26).

60 % kõigist täiskasvanutest osaleks igal aastal koolitusel (2016. aastal oli see 37 %) ja samaks aastaks saavutataks vähemalt 78 %-ne tööhõivemäär.

Oskuste nappuse lahendamiseks on vaja hõlbustada liikuvust, milleks tuleb lihtsustada oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamist kõigis liikmesriikides ja kolmandate riikide kodanike puhul.

ELi kvaliteetsed ja kaasavad haridus- ja koolitussüsteemid on üks ELi tugevamaid külgi⁴⁰ ning ELi konkurentsivõime jaoks asendamatud. Siiski tuleb Euroopal juba praegu rinda pista oskustööjõu nappusega, muu hulgas demograafiliste muutuste tõttu. Kaksikülemineku õnnestumiseks on asendamatult vajalik oskustega tööjõud, mis võimaldab ettevõtetel kasvusektorites laieneda. Seetõttu on tingimata vaja edendada mitte ainult praegustele või tulevastele vajadustele kohandatud koolitusvõimaluste pakkumist, vaid ka seda, et ettevõtjad ja riigiasutused tunnustaksid omandatud oskusi ja kvalifikatsioone ning et tekiks piisavalt atraktiivsed tingimused, et praegused või potentsiaalsed töötajad haaraksid oskuste parandamise võimalustest ja rakendaksid saadud oskusi kvaliteetsetel töökohtadel.

2020. aasta **Euroopa oskuste tegevuskava**⁴¹ on ELi tegevuskava, millega soovitakse tagada, et ELil oleks kvalifitseeritud tööjõud, mida on vaja jõudsaks arenguks digi- ja rohepöörde kontekstis ning majanduse konkurentsivõime ja tööhõive suurendamiseks. Selles on tunnistatud, et inimesed peavad pidevalt oskusi täiendama, aga ka ümber õppima, sest nad vahetavad oma karjääri jooksul suurema tõenäosusega töökohti ja isegi sektoreid. Selleks on vaja juurdepääsu koolitusele, kuid ka juhendamise- ja valideerimisteenustele. Digiõppe ja -oskuste alase struktureeritud dialoogi eesmärk on tagada tulevikule orienteeritud oskuste pagas kui pikaajalise konkurentsivõime alus.

Aastal 2023, mis on Euroopa oskusteaasta, pööratakse tähelepanu oskustele, millega aidata töötajatel ja ettevõtetel, eelkõige VKEdel, lahendada oskuste nappus ELis. Sellega edendatakse ümberõppe ja oskuste täiendamise mõtteviisi, mis aitab inimestel omandada kvaliteetsete töökohtade jaoks vajalikke oskusi.

Ühtsed kontaktpunktid riiklikul/piirkondlikul tasandil võivad hõlbustada inimeste juurdepääsu kõigile oskustega seotud teenustele. Komisjon jätkab parimate tavade vahetamise hõlbustamist, tuginedes olemasolevatele vahenditele, näiteks isiklikele õppekontodele.

Tuleb astuda täiendavaid samme, et leida kestlik lahendus ELi majandust mõjutavale oskuste nappusele, milleks edendatakse **oskuste esikohale seadmise lähenemisviisi**. See võib olla eriti kasulik ebasoodsas olukorras või alaesindatud rühmadest pärit inimestele, sest selle lähenemisviisiga väärtustatakse ja tunnustatakse tegelikke oskusi, mitte kvalifikatsioone.

Selleks et jõuda oskuste ühtse turuni, on vaja oskuste **ülekanavust** kogu ELis. Komisjon julgustab täiel määral kasutama kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi sätteid, eelkõige mis puudutab ühiseid koolitusraamistike ja ühiseid koolitusteste. Komisjon uurib ka võimalusi, kuidas hõlbustada tunnustuste, sealhulgas kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi kohaldamisalast välja jäävate kvalifikatsioonide valideerimist ja tunnustamist.

⁴⁰ Kolmanda taseme õpingud edukalt läbinud 25–34-aastaste elanike osakaal on kasvanud 32,2 %-lt 2010. aastal 41,2 %-le 2021. aastal, samal ajal kui madala haridustasemega noorte osakaal vähenes ELis aastatel 2011–2021 kokku 3,5 protsendipunkti 9,7 %-ni. Allikas: [Madala haridustasemega noored – Statistics Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg_4.3.1).

⁴¹ COM(2020) 274 final.

Peame ära kasutama **naiste ja noorte** potentsiaali, võttes meetmeid, millega suurendada naiste osalemist kõigis sektorites ja kõigil tasanditel ning edendada noorte varajast integreerimist tööturule. Lisaks peame edendama kõigi, sealhulgas ebasoodsatest oludest pärit inimeste, vähemuste ja puuetega inimeste võrdseid võimalusi ja osalemist. Viimati nimetatu jaoks on tulemas algatus praktika kvaliteediraamistiku ajakohastamiseks. Madala haridustasemega inimeste ja muude alaesindatud rühmade integreerimisest tööturule saab kasu ühiskond tervikuna ja see aitab vähendada ELi tööjõu praegust kahanemist. Kõige pakilisemat tööjõupuudust ja oskuste nappust saab leevendada ka **seadusliku rände** abil. Komisjon esitab sel aastal kolmandate riikide kodanike oskuste ja kvalifikatsioonide tunnustamise algatuse, kombineerides süsteemsed pikaajalised meetmed, millega parandatakse tunnustamist, ja lühiajalised meetmed, millega kõrvaldatakse kõige vahetum oskuste nappus ELis.

Tehnilist ja käsitsitööd tuleb uuesti väärtustada ja edendada, et rohkem spetsialiste valiks karjääri nendes valdkondades. **Kutseharidus ja -õpe** tuleb integreerida kavandatud majandusreformidesse ning piirkondlikesse ja valdkondlikesse strateegiatesse, et tagada tulevikus vajatavate elukutsete jaoks vaja minevate oskuste õigeaegne õpe. ELi kutsehariduse tipptaseme keskuste algatus etendab olulist rolli, tehes tihedat koostööd ettevõtetega, sealhulgas VKEdega, ning aitab kaasa regionaalarengule, ettevõtlusele, innovatsioonile, tööstusklastritele ja aruka spetsialiseerumise strateegiatele. Komisjon jätkab ka õpipoisiõppe toetamist, kasutades selleks Euroopa Õpipoisiõppe Liitu, mis on viimase kümne aasta jooksul 400 lubaduse kaudu kogunud üle miljoni õpipoisikoha. Üldisemalt ja tuginedes sellistele algatustele nagu nõukogu 2020. aasta soovitus kutsehariduse ja -koolituse kohta, tuleb tagada nii haridus- ja koolitusvõimaluste pakkumine kui ka selliste õppimisvõimaluste atraktiivsus potentsiaalsete õppijate jaoks. Komisjon jätkab tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada mitte ainult koolituse kvantiteet, vaid ka selle väljundite kvaliteet ja nende kohandamine valdkondlike vajadustega.

Tugevad haridussüsteemid ning kvalifitseeritud tööjõu kättesaadavus tänu võrdseid võimalusi ja kvaliteetset tööhõivet pakkuvale Euroopa süsteemile on keskse tähtsusega, et aidata ettevõtetel jõudsalt areneda ja hoida parimat tööjõudu. Põhiline tulemusnäitaja hariduses ja koolituses osalemise kohta tehakse kättesaadavaks iga kahe aasta tagant, et jälgida, kuidas töötajad kohandavad oma oskusi, kui nõudmised muutuvad. IKT põhilise tulemusnäitaja tugeva suundumuse põhjal saab lisaks ettevõtete puhul digitaalse toe jälgimisele, jälgida ka seda, kuidas naised selles valdkonnas edenevad.

Põhilised tulemusnäitajad, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
13	Täiskasvanute osalemine hariduses ja koolituses igal aastal (naised ja mehed)	Täiskasvanuha riduse uuring / tööjõu-uuring	2030. aastaks 60 %	37 % (2016)
14	Täiskasvanute tööhõive määr	Eurostat	2030. aastaks 78 %	73 % (2021)
15	IKT-spetsialistid (naised ja mehed)	Eurostat	2030. aastaks 20 miljonit	8,5 miljonit 19,1 % naisi (2021)

9. Kaubandus ja avatud strateegiline autonoomia

Viimastel aastakümnetel on ELi majanduslik ja poliitiline tugevus lähtunud tema kaubandusjõust, kusjuures ELile on olnud kasu avatud kaubanduse hüvedest mitte ainult kaupade, vaid ka teenuste ja intellektuaalomandi kaitse vallas. Kaks kolmandikku ELi impordist moodustavad vahesisendid, näiteks tootmisprotsessis kasutatavad toorained, osad ja komponendid. ELi liikmesriikide pikaajalised tõendid näitavad, et kui majanduse avatus kasvab 1 %, siis kasvab tööviljakus 0,6 %⁴².

Avatud ja mitmekesisstatud kaubandus muudab ELi jõukamaks, konkurentsivõimelisemaks ja vastupidavamaks. Muutuvas geopoliitilises keskkonnas peab EL jätkama tarneahelate tugevdamist ja vähendama kaubandussõltuvust kriitilise tähtsusega toorainetest⁴³ ning muudest strateegilistest toodetest ja tehnoloogiast, mille puhul EL sõltub kolmandatest riikidest, ning looma samal ajal partnerlusi ja kasutama ära väliseid kasvukeskusi. Vaba, reeglitel põhinev ja õiglane kaubandus on ELi julgeoleku ja tarnete mitmekesistamise eeltingimus.

EL jätkab tööd turgude avamiseks ELi ettevõtjatele, tihendades sidemeid liitlaste ja kaubanduspartneritega. Eelkõige jätkab komisjon ka ELi **vabakaubanduslepingute võrgustiku** edendamist, kasutades tulemusliku rakendamise ja täitmise tagamise kaudu maksimaalselt ära juba kehtivaid lepinguid. EL jätkab ka koostööd Maailma Kaubandusorganisatsiooniga, sealhulgas selle reformimiseks, ning toetab mitmepoolseid kaubanduseeskirju kui kõige mõjusamat viisi tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused kogu maailmas.

EL peaks olema kõigile osapooltele vastastikust kasu toovas rahvusvahelises koostöös jätkuvalt esirinnas. EL jätkab **partnerluste loomist** lisaks kaubanduslepingutele ka muude kokkulepetega, millega kehtestatakse koostöö partneritega vastastikust huvi pakkuvates küsimustes. Selles suhtes on keskse tähtsusega Global Gateway – ELi positiivne algatus tärkavate turgudega ja arenguriikidele, et edendada kaksiküleminekut ja inimarengut. Lisaks soovib EL leppida kokku digitaalkaubanduse eeskirjades, keskendudes Aasia partneritele ja tuginedes võimaluse korral digipartnerlustele⁴⁴ ning edendades nii ELi õigusi ja väärtusi. Veel üks näide sellest, kuidas tugevdada meie rahvusvahelisi partnerlusi strateegiliste partneritega, on ELi ja India kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu. Kriitilise tähtsusega toorained on samuti valdkond, kus EL püüab laiendada oma partnerlusvõrgustikku ja teha koostööd tulevase toorainerühma formaadis, mis ühendaks tarbivad riigid ja ressursirikkad riigid, et edendada kestlikke investeringuid.

EL jätkab ka üha tihedamat suhtlust USAgagi kui partneriga, kellega meil on tugevad ühised väärtused. EL ja USA töötavad selle nimel, et rakendada uus Atlandi-ülene kestliku kaubanduse algatus, millega edendatakse ühiseid eesmärke – saavutada vastastikku toetaval viisil keskkonnahoidlik ja kestlik kaubandus ning toetada üleminekut vähese CO₂ heitega ja vastupanuvõimelisele majandusele⁴⁵. Nagu president Biden ja president von der Leyen 10. märtsil kokku leppisid, süvendavad EL ja USA koostööd kriitilise tähtsusega mineraalide

⁴² Euroopa Komisjon, Euroopa konkurentsivõime aruanne 2007.

⁴³ COM(2023) 165 final ja COM(2023) 160 final.

⁴⁴ Seda silmas pidades suhtleb EL Lõuna-Korea ja Singapuri digitaalkaubanduse eeskirjade küsimuses ning püüdleb koostööle ASEANi partneritega digitaalkaubanduse vallas.

⁴⁵ 2022. aasta detsembris toimunud ELi-USA kaubandus- ja tehnoloogiaõukogu ministrite kohtumisel tehtud teadaande kohaselt.

ning patareide ja akude tarneahelate mitmekesistamisel ning majandusliku julgeoleku tagamisel.

Eespool nimetatud eesmärkide rakendamisel ei saa EL ja liikmesriigid endale lubada üksnes reageerivat liiki meetmeid, vaid kehtestada tuleb majandusjulgeoleku koordineeritud raamistik, milles riskidega tegeletakse sihipäraselt, kaitstes samal ajal avatud kaubanduse ja digitaalse koostöö eeliseid. EL kasutab strateegiliselt ka olemasolevaid autonoomseid vahendeid, nagu kaubanduse kaitsemeetmed, välisriigi subsidiumide määrus, rahvusvaheliste hangete instrument või kavandatav ELi survestamisvastane õigusakt.

Vastastikune turulepääs ja kaubandustõkete kõrvaldamine (nii kaupade kui ka teenuste puhul) loob rohkem võimalusi kaubanduseks, investeeringuteks, innovatsiooniks ja tootlikkuse kasvuks.

Põhiline tulemusnäitaja, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
16	Kaubandus välismaailmaga (osakaal SKPs)	Eurostat	↑	21,5 % (2021) 20,2 % (2020)

III. Majanduskasvu soodustav õigusraamistik

Avaliku halduse ja õigusraamistiku kvaliteet on liidu konkurentsivõime jaoks ülioluline.

EL on muutunud sellistes poliitikavaldkondades nagu tarbijakaitse, konkurents, keskkond ja tööhutus kõrgete standardite kehtestajaks ning tagab regulatiivse stabiilsuse ja kindluse. Uusi õigusakte ette valmistades tugineb komisjon ühele nüüdisaegsemaile parema õigusloome süsteemile, mis on OECD hinnangul ka üks parimaid. Siiski on veel arenguruumi.

Uue **konkurentsivõime kontrolliga** tagatakse, et seadusandlike ettepanekute mõjuhindangutes esitatakse integreeritud viisil iga ettepaneku eeldatav mõju kuludele ja hindade konkurentsivõimele, rahvusvahelisele konkurentsivõimele ja innovatsioonivõimele, samuti VKEde konkurentsivõimele. Selle täiendamiseks uurib komisjon metoodika väljatöötamise eesmärgil, kuidas paremini hinnata eri poliitikameetmete kumulatiivset mõju ELi tasandil. Lisaks soovitakse põhimõttega „üks sisse, üks välja“ vältida tarbetut koormust, et näiteks aruandluskohustusest, sertifitseerimisest või märgistamisest tulenevad uued halduskulud kompenseeritaks varasemate halduskulude vähendamisega samas poliitikavaldkonnas. Eelseisvast iga-aastasest koormusanalüüsist on selles osas oodata esimesi paljulubavaid tulemusi.

Aruandluskohustused on vajalikud õigusaktide nõuetekohaseks järelevalveks ja täitmise tagamiseks, kuid nendega kaasnevad kulud, eriti VKEde jaoks. Edasine **aruandluskohustuste ühtlustamine ja halduskoormuse vähendamine on komisjoni jaoks prioriteet**⁴⁶. Praeguseks on mitmes poliitikavaldkonnas tehtud toimivuskontrolle,⁴⁷ mis on

⁴⁶ Näiteks: määruses (EL) 2018/1999 (milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist) on koos käsitletud energia- ja kliimaplaneerimist ning lihtsustatud edusammude jälgimist; 2007. aastal asutatud halduskoormust käsitlev kõrgetasemeline tööühm.

näidanud, et nõudeid on võimalik lihtsustada ja aruandluskulusid vähendada. Komisjon teeb **uue katse** ettevõtete ja haldusasutuste **aruandlusnõudeid ratsionaliseerida ja lihtsustada** ning esimesed ettepanekud iga **roheline, digitaalse ja majandusliku teemavaldkonna kohta on kavas esitada veel enne sügist**. Eesmärk peaks olema vähendada sellist koormust 25 %, kahjustamata sellega seotud poliitikaeesmärke. Pidades silmas komisjoni praeguse koosseisu ulatuslikku seadusandlikku tegevust, on nüüd eriti sobiv aeg sellega põhjalikumalt tegeleda. Sellised meetmed võiksid lisaks bürokraatia vähendamisele ja regulatiivse keskkonna lihtsustamisele võimaldada seda, et sobivate oskustega töötaja saab suunata mujale, kus sellest on kasu ettevõtete konkurentsivõimel. Sama võib kehtida ka muude valdkonnaüleste teemade kohta, nagu märgistamiseskirjade lihtsustamine/digiteerimine.

Hästi koostatud ELi eeskirjade eelis seisneb kodanike ja ettevõtjate, eelkõige VKEde elu lihtsustamises, sealhulgas valdkondades, kus ühtsete eeskirjade kehtestamine annab võimaluse kaotada 27 killustatud riiklikku raamistikku. Komisjon arendab edasi **innovatsioonisõbralikumad reguleerimist**, kasutades rohkem **regulatsiooni testkeskkondi/katseplatvorme**, mis võimaldavad piiratud aja jooksul katsetada uudseid lahendusi kontrollitud keskkonnas. Komisjon on juba teinud ettepaneku kasutada selliseid testkeskkondi tehisintellekti ja nullnetotööstuse jaoks ning teeb sama ettepaneku ravimisektori kohta. Sellele tuginedes kaalub komisjon aktiivselt, kas seda võimalust laiendada teistele valdkondadele/sektoritele.

Komisjon kaalub võimaluse korral ka selliste **regulatiivsete mudelite** kohaldamist, mis on pigem stimuleerivad⁴⁸ kui ettekirjutavad ja vähendavad seega nõuete täitmisega seotud kulusid, kuid viivad sama tulemuseni.

Konkurentsivõime sõltub uuendamisest. Komisjon jätkab **ELi õigusaktide korrapärasest hindamist**, et teha kindlaks, kas need täidavad endiselt oma eesmärgi. Komisjon uurib, kas märkimisväärsed tehnilisi muutusi läbi tegevates valdkondades on võimalik seadusandlikes ettepanekutes paremini kasutada **aegumis- ja ülevaatamisklausleid**, et tagada reguleerimise tulevikukindlus. Kui on tegu olulise õigusaktiga, mis on vaja aegsasti vastu võtta, et tagada turuosalistele ja teistele sidusrühmadele stabiilsus ja prognoositavus, palub komisjon Euroopa Parlamendil ja nõukogul kui kaasseadusandjatel võtta selge poliitilise kohustuse.

Kui ELi õigusakt on vastu võetud, jätkab komisjon liikmesriikide abistamist selle **nõuetekohasel, täielikul ja õigeaegsel ülevõtmisel**. Seda dialoogi jätkatakse. Liikmesriigid on kohustatud nõuetekohaselt kohaldama õigusnorme, milles nad on ise Euroopa seadusandjana kokku leppinud, sealhulgas hoiduma sellest, et (nagu praegu sageli juhtub) ELi direktiivide regulatiivset või halduskoormust suurendatakse nende ülevõtmisel siseriiklikku õigusesse, mistõttu ettevõtjaid ja kodanikke koormatakse tarbetult (nn ülereguleerimine). Paljud ühtlustamise praktilised eelised ühtsel turul võivad jääda kättesaamatuks, kui rakendamine on liikmesriigiti väga erinev. Samuti peab ülevõtmine olema õigeaegne, et minimeerida õigusnormide kehtivusega seotud ebakindluse ohtu, eriti ettevõtete puhul. Selles suhtes julgustatakse liikmesriike, piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi ELi õigusaktide ülevõtmise praeguseid protsesse läbi vaatama.

Tugev avalik haldus on hädavajalik, et avalik sektor jätkaks ELi poliitika rakendamist. Komisjon visandab mitu meetet,⁴⁹ millega süvendada ja tõhustada halduskoostööd, toetada

⁴⁷ Näiteks ELi keskkonnapoliitika aruandluse ja seire toimivuskontroll (SWD (2017) 230), mille käigus vaadati 60 õigusaktis läbi 180 aruandluskohustust.

⁴⁸ Äriliste või rahaliste stiimulite kaudu.

⁴⁹ Euroopa haldusruum ELis (kokkulepe).

ametiasutusi riigiteenistujate oskuste parandamisel ning hõlbustada tavade ja töötajate vahetamist, et toetada konkreetsete reformide elluviimist, poliitiliste algatuste väljatöötamist või uute juhtimisvahendite ja lähenemisviiside kasutuselevõttu.

See põhiline tulemusnäitaja kajastab seda, kui keeruliseks või lihtsaks ettevõtjad peavad riigi eeskirjade ja haldusnõuete täitmist. Kasvutendents kajastab seda, mil määral EL ja selle liikmesriigid suudavad ühiselt edukalt tagada õigus- ja haldusraamistiku, mis soodustaks majanduskasvu.

Põhiline tulemusnäitaja, mida võiks kasutada teguri jälgimiseks:

	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Sihtväärtus	Viimased saadaolevad andmed
17	Õigusnormide täitmise lihtsustamine	Ühtse turu tulemustabel	↑	3,64 (2021) 3,33 (2018)

Järeldus

Tugeva üleilmse konkurentsi ja uue geopoliitilise olukorra taustal ei saa konkurentsivõimet pidada enesestmõistetavaks. See väärib poliitilist tähelepanu kõrgeimal poliitilisel tasandil. Euroopa Liit võtab pikaajalise konkurentsivõime taas päevakorda, et võidelda oma atraktiivsuse ja positsiooni eest maailmamajanduses.

ELi praegused otsused määravad järgmise kümnendi ning vaja on ettevõtjate ja poliitikakujundajate ühist impulssi, mis juhiks Euroopa tulevikuvaates õigele rajale. Ettevõtted teevad plaane pikaks ajaks ning nad vajavad investeerimiseks prognoositavaid ja konkurentsivõimelisi raamtingimusi. See paneb paika, kus tulevane majanduskasv toimub.

Käesolevas teatises tuuakse esile pikaajalise konkurentsivõime peamised tegurid. Need tegurid on omavahel seotud ja ühe hoobiga ei ole võimalik meie praeguseid probleeme lahendada. Tegureid mõõdetakse pidevalt muutuvas keskkonnas valdkondliku poliitika,⁵⁰ ühtse turu tulemustabeli, digikümnendi poliitikaprogrammi ja Euroopa poolaasta jaoks juba välja töötatud põhiliste tulemusnäitajate, eesmärkide ja seireraamistike alusel. Komisjon kavatses esitada ajakohastatud teabe igal aastal ühtse turu ja konkurentsivõime tulemustabelis. Seega võivad need pakkuda märtsis toimuvaks Euroopa Ülemkogu kohtumiseks, samuti Euroopa Parlamendile kombineeritud näitajat ELi konkurentsivõime olukorra kohta, et saada vajalike poliitikameetmete üle otsustamiseks ja nende üle arutamiseks vajalikku teavet. Samuti aitavad need suunata komisjoni tema igapäevatoos ja kaasseadusandjaid Euroopa konkurentsivõimet mõjutavate õigusaktide viimistlemisel. Liikmesriikide pühendumusega reformidele ning kooskõlastatud ja tugevate sõnumitega ettevõtetele saab investeerimise ja rakendamise kaudu kasutada Euroopa tugevust konkurentsivõime ülesehitamiseks.

Vahepeal vaatab komisjon aktiivselt läbi oma regulatsioone, hindab, kas need täidavad oma eesmärgi, ja püüab reguleerida innovatsioonisõbralikumalt. Selge õigusraamistik, toetus olulisele innovatsioonile, kvalifitseeritud tööjõud ja võimaluse korral vähendatud

⁵⁰Kestliku arengu raamistik, digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeks, sotsiaalõiguste sammas, innovatsiooni tulemustabel ja paljud muud allikad annavad üksikasjalikuma ülevaate seonduvatest arengusuundumustest ELis.

aruandlusnõuded võimaldavad luua ELi tööstuse jaoks ettevõtluskeskkonna, mis tagab selle pikaajalise kasvu.

Euroopa Ülemkogul ja Euroopa Parlamendil palutakse käesolevas teatises kindlaks määratud prioriteedid heaks kiita ja teha korrapäraselt kokkuvõtte tehtud edusammudest.

Lisa. Põhilised tulemusnäitajad ELi tööstuse konkurentsivõime jälgimiseks

Nr	Põhiline tulemusnäitaja	Allikas	Kirjeldus	Sihtväärtus	Viimane väärtus
<i>Toimiv ühtne turg</i>					
1	Integratsioon ühtsel turul	Ühtse turu tulemustabel ⁵¹	Kaupade ja teenustega kauplemise vood ELi piires osakaaluna ELi SKPst.	↑	Kaubad 23,5 % (2021) Kaubad 21,5 % (2020) Teenused 6,75 % (2021) Teenused 6,5 % (2020)
2	Nõuetele vastavuse puudujääk	Ühtse turu tulemustabel ⁵²	See näitab selliste ülevõetud direktiivide arvu, mille suhtes komisjon on algatanud ebaõige ülevõtmise tõttu rikkumismenetluse.	0,5 %	1,3 % (2021)
<i>Juurdepääs erakapitalile ja -investeeringutele</i>					
3	Erasektori netoinvesteeringute osakaal SKPs	Ühtse turu tulemustabel ⁵³	Erainvesteeringud sõltuvad otseselt sellest, kui lihtne on juurdepääs erakapitalile.	↑	3,2 % (2021) 2,6 % (2020) 4,4 % (2019)
4	Riskikapitaliinvesteeringud	Ühtse turu tulemustabel ⁵⁴	Edusammud selles valdkonnas kajastavad hästi edusamme erakapitalile juurdepääsul üldiselt. Viimasel ajal on tehtud edusamme, kuid rahvusvahelises võrdluses on tase madal.	↑	0,48 % (2021) 0,03 % (2018)
<i>Avaliku sektori investeeringud ja taristu</i>					
5	Avaliku sektori investeeringute osakaal	AMECO andmebaas ⁵⁵	Avaliku sektori investeeringutel on oluline roll ettevõtlust toetavate	↑	3,2 % (2022)

⁵¹ [Kaupade ja teenuste turu integratsioon | Ühtse turu tulemustabel \(europa.eu\).](#)

⁵² [Ülevõtmine | Ühtse turu tulemustabel \(europa.eu\).](#)

⁵³ [Majanduslik vastupanuvõime | Ühtse turu tulemustabel \(europa.eu\).](#)

⁵⁴ [Juurdepääs rahastamisele | Ühtse turu tulemustabel \(europa.eu\).](#)

	SKPs		taristute (nagu energia, transport või digitaalne ühendatus) arendamisel ja hooldamisel.		
<i>Teadusuuringud ja innovatsioon</i>					
6	Teadus- ja arendustegevuse intensiivsuse % SKPst	Eurostat ⁵⁶	Teadus- ja arendustegevuse kogukulud (avalik ja erasektor).	> 3 % pärast 2030. aastat	2,26 % (2021) 2,3 % (2020) 2,22 % (2019)
7	Patenditaotluste arv ⁵⁷	Eurostat ⁵⁸	Patendid kajastavad majanduse suutlikkust kasutada teadmisi ja näitavad innovatsioonist saadavat konkurentsieelist.	↑	67 713 (2021) 65 925 (2020) 66 510 (2019)
<i>Energeetika</i>					
8	Taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaal	Eurostat ⁵⁹	Taastuvenergia tootmine (nagu on kavandatud taastuvenergia direktiivis).	45 % 2030. aastal	21,77 % (2021) 22,04 % (2020) 19,89 % (2019)
9	Mitte-kodutarbijate elektriinnad ⁶⁰	Eurostat ⁶¹	Elektrihind tööstustarbijatele annab hea ettekujutuse energia taskukohasusest.	↓ ja seejärel stabiilne	0,1604 eurot kWh kohta (2022. aasta 1. poolaasta) 0,0818 eurot (2020. aasta 1. poolaasta)
<i>Ringlus</i>					
10	Ringlussevõetud materjali kasutamise määr	Eurostat ⁶²	Ringlussevõetud materjali kasutamise määr näitab taaskasutusse võetud ja majandusse tagasi suunatud	2030. aastaks 23,4 %	11,7 % (2021) 11,7 % (2020)

⁵⁵ https://ec.europa.eu/economy_finance/ameco_dashboard

⁵⁶ [Andmebaas – Teadus, tehnoloogia ja innovatsioon – Eurostat \(europa.eu\)](#).

⁵⁷ Patenditaotlused Euroopa Patendiametile taotlejate elukohariigi kaupa, Eurostati andmestiku vaikevaade.

⁵⁸ [Statistika | Eurostat \(europa.eu\)](#), andmekood veebilehel: SDG_09_40.

⁵⁹ [Statistika | Eurostat \(europa.eu\)](#), andmekood veebilehel: NRG_IND_REN.

⁶⁰ Vahemik IC, tarbimine vahemikus 500 – 2 000 MWh, Eurostati andmestiku vaikevaade.

⁶¹ [Statistika | Eurostat \(europa.eu\)](#), andmekood veebilehel: NRG_PC_205.

⁶² [Statistika | Eurostat \(europa.eu\)](#).

			materjalide osakaalu üldises materjalikasutuses. Ringmajanduse tegevuskava sihtväärtus: võrreldes 2020. aastaga kahekordistub		
Digipööre					
11	VKEde digimahukus	Eurostat ⁶³	Vähemalt algtasemel digimahukusega ELi ettevõtete osakaal. Algtase eeldab, et kaheteistkümnest valitud digitehnoloogiast kasutatakse vähemalt nelja (nt kasutatakse mis tahes tehisintellektitehnoloogiat; e-kaubandus moodustab vähemalt 1 % kogukäibest jne), nagu on määratletud digikümneni raames.	2030. aastaks 90 %	69 % (2022)
12	Digitehnoloogia kasutuselevõtt ettevõtetes	Eurostat ^{64 65 66}	Pilvandmetöötluse teenused, suurandmed ja tehisintellekti kasutusele võtnud Euroopa ettevõtete osakaal. Digikümneni raames seatud sihtväärtus.	2030. aastaks 75 %	Pilvandmetöötlusteenused 41 % (2021) 23,9 % (2018) Suurandmed 14,2 % (2020) Tehisintellekt 7,9 % (2021)
Haridus ja oskused					
13	Täiskasvanute osalemine hariduses ja koolituses igal aastal (naised ja mehed)	Täiskasvanuhariduse uuring / tööjõu-uuring ⁶⁷	Koolitusel osalemise suurenemine näitaks, et jätkusuutlikku konkurentsivõimet tagavate oskuste	2030. aastaks 60 %	37,4 % (2016) ⁶⁸ Põhineb täiskasvanuhariduse

⁶³ Kui digitaliseeritud on ELi ettevõtted? – Tooted, Eurostati uudised – Eurostat (europa.eu).

⁶⁴ Statistika | Eurostat (europa.eu), andmekood veebilehel: ISOC_CICCE_USE. Ettevõtte suurus: 10 või rohkem töötajat.

⁶⁵ Statistika | Eurostat (europa.eu), andmekood veebilehel: ISOC_EB_BD. Ettevõtte suurus: 10 või rohkem töötajat.

⁶⁶ Statistika | Eurostat (europa.eu), andmekood veebilehel: ISOC_EB_AI. Ettevõtte suurus: 10 või rohkem töötajat.

⁶⁷ Seda näitajat rakendatakse alates 2022. aastast ja andmeid uuendatakse iga kahe aasta järel.

⁶⁸ Circabc (europa.eu) Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi täiskasvanuhariduse uuringu andmed, v.a juhendajaga töö käigus õppimise kohta.

			arendamisel on tehtud suuri edusamme (sihtväärtusena kirjas Porto tippkohtumise eesmärkides, sotsiaalõiguste sambas).		uurimul, mida varem korraldati iga kuue aasta järel.
14	Täiskasvanute tööhõive määr	Eurostat ⁶⁹	Suurema tööturul osalemisega peaks tööjõupuudus vähenema ja jätkusuutlik konkurentsivõime seega suurenema (sihtväärtusena kirjas Porto tippkohtumise eesmärkides, sotsiaalõiguste sambas).	2030. aastaks 78 %	73 % (2021)
15	IKT-spetsialistid (naised ja mehed)	Eurostat ^{70 71}	Selle näitajaga, mis on sihtväärtusena kirjas digikümnendi all, mõeldakse digitehnoloogia arendamisele ja kasutuselevõtule spetsialiseerunud sobiva profiiliga tööjõuga seotud edusamme.	2030. aastaks 20 miljonit	8,5 miljonit ⁷² (2021) Naiste protsent 19,1 % (2021) 17,8 % (2019)
<i>Kaubandus ja avatud strateegiline autonoomia</i>					
16	Kaubandus välismaailmaga (osakaal SKPs)	Ühtse turu aastaaruanne ⁷³	Kaupade ja teenustega kauplemise vood välismaailmaga osakaaluna ELi SKPst.	↑	21,5 % (2021) 20,2 % (2020) ⁷⁴
<i>Regulatiivne koormus</i>					
17	Õigusnormide täitmise lihtsustamine	Ühtse turu tulemustabel ⁷⁵	Ettevõtjate arusaam, nagu nähtub Maailma Majandusfoorumi üleilmse konkurentsivõime indeksi uuringus	↑	3,64 (2021) 3,33 (2018)

⁶⁹ Statistika | Eurostat (europa.eu) Tööhõive ja tegevus soo ja vanuse kaupa – aastaandmed. Andmekood veebilehel: LFSI_EMP_A.

⁷⁰ Statistika | Eurostat (europa.eu) Hõivatud IKT-spetsialistid, protsendina kogutööhõivest. Andmekood veebilehel: ISOC_SKS_ITSPT.

⁷¹ Statistika | Eurostat (europa.eu) Hõivatud IKT-spetsialistid soo järgi. Andmekood veebilehel: ISOC_SKS_ITSPS.

⁷² Hinnangud. Arvutamise alus: 189,7 miljonit töötajat 2021. aastal (Tööhõive – aastastatistika – Statistics Explained (europa.eu)).

⁷³ ASMR 2023.pdf (europa.eu) joonis 1.

⁷⁴ Üleilmne kauba- ja teenustevahetus – ülevaade – Statistics Explained (europa.eu).

⁷⁵ Ametiasutuste reageerimise kiirus ja regulatiivne koormus | Ühtse turu tulemustabel (europa.eu).

			vastusest järgmisele küsimusele: „Kas ettevõtetel on Teie riigi eeskirju ja haldusnõudeid (nt seoses lubade, aruandluse, õigusaktidega) kerge täita? (1 = ülemäära keerukas; 7 = äärmiselt lihtne)“.		
--	--	--	---	--	--